

אסור להתפשר ברמה כדי להנגיש השכלה

הנגשת ההשכלה הגבוהה בישראל היא משימה חברתית בלבד לית מהמעלה הראשונה. המטרה היא להגביר את השתלבותן של אוכלוסיות שונות בלימודים גבוהים, וכפועל יוצא לשפר את מצבן הכלכלי ומעמדן החברתי. התנאי של עמידה במשימה חשובה זו הוא חוסר ברמה האקדמית ואיכות ההוראה.

ואולם בישראל יש במקרה הטוב שחיקה במונח הנגשת ההשכלה לה גבוהה, ובמקרה הרע זילות של המושג. פתיחת שערי ההשכלה לאוכלוסיות המוחלשות, שהתאפשרה בזכות הקמת מכללות רבות, נתפשת לעתים כשלילית. הדבר מחמיר עוד יותר כשמקרים בודדים חוטאים לתפקידם האקדמי, ותחת אצטלה של הנגשה אינם שומרים על תנאי סף סבירים ורמה ראויה.

אותם מוסדות פוגעים במשימה של הנגשת ההשכלה ובשם הטוב של מוסדות אחרים, בשל השיח המכליל ששגור בעולם ההשכלה הגבוהה. למשל, כשמדברים על מכללות ומתכוונים אך ורק לסוג מסוים, פרטיות, ציבוריות או חינוך, הדבר יכול להשליך על כל הסוגים. יתרה מזאת, גם כשעושים הבחנה בין הקבוצות, עצם העובדה שמשייכים מיד סדות שונים לאותה קבוצה, ולא בוחנים כל מוסד בנפרד, גורמת להטיה בתפישתה. ההכללה היא תוצאה של המחקר האקדמי ושל הסיקור התקשורתי בנושא, שעורכים השוואות וניתוחים בין קבוצות של מוסדות, ומתוכנן מסיקים מסקנות מרחיקות לכת על קבוצת מוסדות שלמה.

ההכללה טבועה כל כך בתוכנו, שגם אם מוסד מסוים מואשם ברמה אקדמית נמוכה ובתנאי סף קבלה שכמעט ואינם קיימים, אזי ברובד הראשון כל המוסדות שמשתייכים לאותה קטגוריה נפגעים, וברובד השני נפגע גם השם הטוב של הנגשת ההשכלה הגבוהה בישראל.

מחובתנו למנוע את ההידרדרות והשחיקה בשמה של הנגשת ההשכלה הגבוהה, ולהחזיר למשימה החברתית הזאת את היוקרה וההחשיבות שמגיעות לה. הנגשה משמעותה היא לסייע למועמדים ללימודים לשפר את

חובה למנוע את ההידרדרות בשמה של הנגשת ההשכלה, ולהחזיר למשימה החברתית את היוקרה והחשיבות שמגיעות לה

נקודת הפתיחה שלהם ודרך מסלולים שונים של מכינות קדם אקדמיות. הנגשה משמעותה היא לסייע לסטודנטים עם קשיי למידה, למשל, באמצעות מרכזים אקדמיים שייתנו מענה לצרכים שלהם; והנגשה היא גם להכשיר את סגל ההוראה לכיתות הטרודגניות רב תרבותיות.

כל ההיבטים האלה חייבים להיות נר לרגלי כל העוסקים במלאכת החינוך, ולא רק ההשכלה הגבוהה, מכיוון שהנגשה לא מתחילה ונגמרת בשנים האקדמיות של הדורות הצעירים שלנו. היא מתחילה כבר במערכת החינוך הפורמלית, וממשיכה גם בתפר שבין האקדמיה לשוק העבודה או לעולם המחקר. לכן, מוסד אקדמי חייב לחשוב תמיד גם על הכנת התלמיד לשוק עבודה רלוונטי ומתפתח, ובמקביל לתת לו את הכלים להמשיך לתארים מתקדמים, אם יבחר לעשות זאת.

התנאי ההכרחי בעשייה זו הוא חוסר ויתור על הרמה האקדמית. אנתנו אולי נעזור לסטודנטים לכל אורך הדרך, אבל לא נעשה להם פשרות אקדמיות. זהו האינטרס המובהק של כל מוסד להשכלה גבוהה ושל החברה כולה, כדי שהבוגרים ימצאו עבודה בתחום לימודיהם, יתקדמו ויצליחו.

ואולם האחרייות אינה של המוסדות עצמם בלבד, זהו גם תפקידו של הרגולטור – במקרה זה, המועצה להשכלה גבוהה. עליה לוודא שלא נוצרים מוסדות החוטאים לתפקידם ופוגעים, גם אם לא התכוונו לכך, במשימה החשובה – הנגשה.

הכותב הוא נשיא המכללה האקדמית הדסה בירושלים

